

Eenentwintigen

Rudy Geldhof

Toneelstuk in 15 taferelen.

Personen Anna, een eind in de veertig
Jeanne, haar zuster, 40-50 jaar
Griet, de stomme dochter van Anna, 20 jaar
Cyriel, oom van Anna en Jeanne, 50-60 jaar
Jan, 20-25 jaar
Lucien, 25-35 jaar

Decor (simultaan?) huiskamer
atelier (fabricatie winterhandschoenen)
slaapkamer

1.

Het atelier.

(Een lange werktafel met daarop alles wat nodig is voor het "snijden" van handschoenen: huiden, kartonnen handschoenpatronen, grote scharen. Op het uiteinde van de tafel: een ouderwetse radio die popmuziek laat horen. Op de grond: twee ingepakte dozen. Achter de werktafel: een bord waar bestelbons op geprikt zijn. Cyriel en Jan zijn staande aan het werk aan de werktafel. Cyriel is in werkkledij en Jan in jeans en trui. Ze snijden handschoenen uit de huiden. Cyriel doet dit werk met trage routinebewegingen. Vóór hem staan een fles goedkope jenever en een glas. Af en toe neemt hij een slokje. Voor Jan is dit werk betrekkelijk nieuw. Hij werkt gejaagder dan Cyriel. Hij doet zijn best. In een hoekje zit Griet. Donkerblauw schort. Naast haar: een hoopje lederafval. Uit de lapjes leer knipt zij riempjes. Het is duidelijk dat ze ietwat "achterlijk" is. Ze moet zich op dit eenvoudige werkje enorm concentreren, de tong uit de mond. Uiterst langzame manier van werken)

Jan (Kijkt op zijn horloge. Hij houdt op met werken) Voilà. Zeven uur. Eens kijken. (Hij telt hoeveel handschoenen hij gesneden heeft) Tachtig paar heb ik er vandaag. Dat is toch drie paar meer dan gisteren. (Hij haalt zijn jekker en sjaal. Cyriel werkt voort)

Griet (Het programma met popmuziek is gedaan. Een gesproken programma begint. Griet begint de radio onmiddellijk af te zoeken naar popmuziek: eindeloos gedraai aan de knop)

Cyriel Is 't gedaan!

Griet (Gaat geschrokken zitten, maar herbegint dan)

Cyriel Godverdomme, Griet! Is 't gedaan, zeg ik!

Griet (Gaat bang, maar verbetert door met het zoeken naar muziek)

Jan (Begeeft zich naar de radio. Hij stelt hem af op Radio Mi Amigo. Tot Griet, geduldig uitleggend, vriendelijk) Ge hoort graag muziek, hé. Dit is Radio Mi Amigo. Hier wordt nooit gebabbeld. Altijd muziek. Wacht. (Hij neemt een stuk krijt van de werktafel en zet een streep op de frequentieschaal) Dit streepje, dit is Radio Mi Amigo. Altijd muziek. (Hij legt zijn scharen en patronen ordelijk klaar voor de volgende dag. Tot Cyriel) Is ze zo geboren, stom?

Cyriel Stom! Ja, dat is ze. Altijd zo geweest. Zo stom als een, vis. En achterlijk. Een gesticht. Moest ik zo 'n dochter hebben, ik steek ze in een gesticht. Zeker.

Jan Een gesticht is ook niet alles.

Cyriel Ge hebt haar nog niet bezig gezien. Soms krijgt ze het. Razend als een wild dier is ze dan. Een volwassen mens zou er bang van zijn.

Jan (Kijkt om naar Griet. Hij glimlacht naar haar)

Cyriel (Begeeft zich naar het bord. Het is duidelijk dat hij lichtjes mank gaat. Hij bestudeert een bestelbon) Ge moet me niet geloven.

Griet (Is naast Jan komen staan)

Jan Boe! (Hij slaat zijn lange sjaal plagerig naar Griet)

Griet (Springt speels achteruit, waarbij ze de fles jenever omstoot)

Cyriel Godverdomme! Mijn jenever! (Hij haast zich om de fles recht te zetten. Griet kruipt weer in haar hoekje) Weet ge wat dat kost, onnozel kind? Honderd frank de fles. En het gaat opslaan. (Hij neemt een slok) En dat we u niet meer horen, nu. (Hij werkt)

Jan (Klaar om weg te gaan) Tot morgen, Cyriel. Dag Grietje. Niet vergeten: Mi Amigo.

Anna (Komt op, in werkkledij. Ze heeft verzendingsborderellen bij zich) Zijt ge weg?

Jan Ja. Tot morgen. (Af)

Griet (Herneemt haar werk)

Anna (Zet de radio stiller) Zijn dat de pakken voor Vandenbroecke?

Cyriel De kleinste is voor Vandenbroecke. De andere voor Melsele.

Anna Goed. Die kunnen ook verzonden worden, morgen. (Ze begint de verzendingsborderellen in te vullen) Kan hij het al een beetje, Jan?

Cyriel Ja...

Anna (Keurt de stapel handschoenen die Jan gesneden heeft) Wel, dat is een serieus stapeltje, voor een beginneling. Hij leert het wel.

Cyriel Wat helpt het. Hoe meer marchandise we afwerken, met hoe meer we blijven zitten.

Anna Misschien wordt het kouder. Hoe was het weerbericht?

Cyriel Weerbericht? Ha! Warm, dat blijft het. Is dat nu een weer voor december. Ge moet zot zijn om nu handschoenen te willen kopen. Hoeveel is er nu al in stock? Hé? Zeker 200 dozijn. Honderden paren. Hoe raakt ge dat ooit kwijt bij dit weer?

Anna Ik weet het, jong. Het is een mislukte winter. Maar ge moet niet panikeren. Misschien komt er beterschap. Er komt hulp. Die man komt vanavond, die man die wil werken als voyageur.

Cyriel Een voyageur. Dat is al goed en wel. Maar hoe gaat ge dat kunnen betalen? Dat werkt niet voor niets, een voyageur.

Anna Ah, ik ga niet beginnen met RMZ te betalen en zo. Hij moet werken als zelfstandig reiziger, op percent.

Cyriel Dat willen ze niet rap.

Anna Hij is al op de hoogte.

Cyriel 't Zal moeten een talent zijn om die 200 dozijn kwijt te raken. Dat lukt hem niet.

Anna Ik weet het, ik weet het. Het is niet gemakkelijk. Maar er is nog altijd Jeanne.

Cyriel Ge hebt haar weeral nodig.

Anna Ja, op 't einde van de maand. Vijftienduizend.

Cyriel Vijftienduizend. Weeral.

Anna Ik zal met haar spreken, vanavond.

Cyriel Ik zie het al: eerst, het geld bespreken met Jeanne, en dan die voyageur die komt. Wanneer gaan we dan kaarten?

Anna Nadien.

Cyriel En waarom is ze zo laat met haar eten, Jeanne? Daar zijn wij altijd stipt in geweest: eten om zeven uur. En kaarten nadien: van half acht tot tien uur. Honger dat heb ik.

Anna Ge kent haar toch. Ze heeft gehoord dat er een man over de vloer komt en ze zit zich al op te steken, voor haar spiegel.

Cyriel (Knort misprijzend. Hij schenkt zich in)

Griet (Zet de radio iets harder)

Cyriel Zeg!

Griet (Laat haar schaar op de grond vallen)

Cyriel Ze is weer lastig, die dochter van u.

Anna (Kijkt even op naar Griet, liefdeloos, en werkt dan verder)

Cyriel (Drinkt zijn glas leeg en zet zijn fles en glas opnieuw ordelijk aan de kant. Hij werkt voort. Ineens hoort men een bel rinkelen, buiten)

Anna Wel. Daar hebt ge haar, Jeanne, met uw eten.

Cyriel Het werd tijd. (Hij legt zijn schaar neer)

- - -

2.

De huiskamer.

(Aan tafel: Anna, Cyriel, Griet en Jeanne. Jeanne in een fraaie jurk. De anderen in dezelfde kleding als in scène 1. Een eenvoudig avondmaal. Ieder bedient zichzelf)

Jeanne (Staat op, gaat af naar de keuken, nog wat brood halen)

Anna (Bekijkt Jeanne keurend)

Jeanne Is er wat?

Anna Ge hebt uw zondagse kleed aan.

Jeanne Er komt toch bezoek. Daarom. Nog koffie?

Anna Ja.

Jeanne (Schuift de koffiekkan in de richting van Anna) Gij zoudt beter iets anders aandoen, na het werk. Die eeuwige werkkleren aan tafel.

Anna Ze zijn proper.

Jeanne Ik zal u eens een kleed cadeau doen, voor uw Nieuwjaar. Ge zijn toch ook een vrouw.

Anna Ja, zoals dat roze van u, met een décolleté. Ik zie me al.

Jeanne Voor uw Nieuwjaar. Ik zal het niet vergeten. Iets fris, met een tekening of een bloemeke.

Cyriel (Heeft genoeg gegeten. Hij schuift zijn bord aan de kant en gaat zijn sigaretten en zijn krant halen) Ze heeft geen kleed nodig, maar iets anders. Ze moet u iets vragen.

Jeanne Wat,

Cyriel Zeg het haar, Anna. (Hij steekt een sigaret op en verdiept zich in zijn krant)

Jeanne Geld?

Anna Het is de schuld van dit weer. Het wil niet vriezen. Ge weet het, er is haast niets verkocht...

Jeanne ... en er zijn wissels te betalen. Hoeveel hebt ge nodig?

Anna Vijftienduizend. Dan redden we het wel.

Jeanne Goed. Vijftienduizend. Goed. Het is in orde. (Ze schuift haar bord aan de kant) Gedaan?

Anna Ja. (Anna en Griet schuiven hun bord aan de kant)

Jeanne (Ruimt snel af) Wilt ge me helpen met mijn haar?

Anna Ja. (Ze steekt een handje toe met het afruimen en gaat een handdoek en haarborstel halen)

Jeanne (Gaat zitten. Anna legt de handdoek over Jeannes schouders en kamt haar haar.

Griet (Komt rond Jeanne draaien. Ze zou graag helpen)

Anna Kijk in uw boeken, Griet. Vooruit.

Griet (Kruipt in haar hoekje. Ze bladert in stripverhalen)

Anna Het is doffer dan anders.

Jeanne Ik heb geen tijd gehad om het te wassen. Hoe laat komt die man juist?

Anna Hij had hier al moeten zijn.

Jeanne Is het wel zeker dat hij komt?

Anna Ja. Hij was akkoord met mijn voorwaarden. Hij komt alleen definitief toezeggen, nu. Hij wil morgen al beginnen.

Jeanne Van waar is hij?

Anna Van Eeklo.

Jeanne Van Eeklo?

Anna Ja.

Jeanne Hoe heet hij?

Anna Verbiest.

Jeanne Verbiest? Van het vervoer?

Anna Ik ken Eeklo niet. Lucien Verbiest, van Eeklo.

Jeanne Blond. Iets groter dan ik. Bril. Een jaar of achtentwintig.

Anna Ja. Kent ge hem?

Jeanne Lucien Verbiest, van 't vervoer. 't Is niet waar. Natuurlijk ken ik hem. Hij was soms in mijn café, in Eeklo.

Anna Oh.

Jeanne Lucien Verbiest. Hij heeft binnengezeten.

Anna Binnengezeten?

Jeanne In een zothuis.

Anna Wat?

Jeanne Ja. We leven hier buiten de wereld. Maar toen ik café hield, hoorde en zag ik veel.

Anna Waarom heeft hij binnengezeten?

Jeanne Waarom? Hij had een vrouw aangerand, een jong meisje, een minderjarige.

Anna Aangerand. Een minderjarige.

Cyriel En gij gaat dat hier laten werk, zo iemand.

Jeanne Hij is van goede familie, van het transportbedrijf verbiest van Eeklo. Ze hebben nooit weg met hem gekund. Op café lopen, en drinken, dat was zijn sterkste. Zat, hij was nooit anders dan zat, als hij bij mij binnen kwam. Hij zei nooit een woord, dronk aan één stuk door en was weer weg, naar een volgend café zeker. Een eenzame, een stille.

Cyriel Ja, een diep watertje, minderjarigen aanranden.

Jeanne Nee, het is gekend, ze hebben hem genezen, in een speciale kliniek. Een zothuis, zeggen de mensen in Eeklo.

Anna (Korte, onwennige stilte) Ik wist dit niet. Ik ben niet verplicht hem te aanvaarden. Als ge dat hoort: drinken, en de rest... Er is nog niets ondertekend.

Cyriel Ziet ge nu wat voor soort hier voor een appel en een ei wil komen werken. Omdat ze in geen enkel werk aanvaard worden.

Jeanne Het schijnt toch dat hij genezen is. Ze hebben hem behandeld in een kliniek.

Anna Jammaar. Misschien is hij genezen. Goed. Maar als hij hervalt?

Cyriel Ja, ze kunnen altijd hervallen.

Jeanne Wel, aanvaard hem dan niet.

Anna Ja, ja. Ja, ja. Het zou spijtig zijn. De handschoenen, ze stapelen zich op. Hij is onze enige kans om ze kwijt te raken. We moeten toch leven ook. Om te leven moeten we verkopen. Zo simpel is het.

Jeanne Aanvaard hem dan wel.

Anna We zullen zien, seffens, als hij komt. Ge kunt dat toch zien aan een mens of hij, eh, normaal is of niet. Als hij er aannemelijk uitziet, kunnen we hem op proef nemen. Gaat het niet, dan ontsla ik hem. En ook, hij komt hier toch niet wonen, hij komt hier toch maar werken. We kunnen toch zorgen, ge weet nooit, dat hij nooit alleen is met Griet, met mij of met u.

Jeanne Ik ben niet bang voor hem. Voor geen enkele man ben ik bang. Mannen... Zoals Jacques, zaterdag, weet ge wat...

Anna Jeanne! (Jeanne zwijgt. Zacht) Jeanne, dat waren we toch altijd afgesproken. Dat houden we apart. Ons leven als familie samen hier, en uw, eh, zaterdagen met uw aanhouder, in Eeklo. Ga er zo dikwijls naartoe als ge wilt, maar hou ons er buiten, spreek er niet over.

Jeanne Ik heb anders goed nieuws voor u. Ik denk dat ik 't ga stoppen met hem. Hij zit ook met een jongere. Ik ben niet van plan hem te delen. Ik denk dat ik het ga stoppen met hem.

Anna Het gaat ons niets aan.

Jeanne Nee, natuurlijk niet.

Griet (Heeft ondertussen een transistorradio te voorschijn gehaald. Ze draait wild aan de knop, en zet dan een streepje waar ze radio Mi Amigo gevonden heeft. Ze zet het toestel af en gaat rustig door met bladeren in stripverhalen)

Anna Wat heeft ze nu weer?

Cyriel Het is Jan, hij maakt haar zot met zijn zevens. Mi Amigo en zo 'n dingen. Popmuziek.

Anna Oh. (Er wordt gebeld) Hij is er. (Ze gaat af)

Lucien (Off) Pardon. Ik ben iets te laat. Ik had moeite om het te vinden.

Anna (Off) Ja, ja. Kom maar binnen. (Ze komt op)

Lucien (Komt op. Winterjas. Een stille jongen. Hij is wat nerveus) Eh, goeiedag.

Anna Jeanne, mijn zuster. En Cyriel, een nonkel van ons. En Griet, mijn dochter.

Jeanne (Zonder hem een hand te geven. Ze bekijkt hem grondig) Dag.

Cyriel (Kijkt amper op gromt een goeiedag)

Griet (Durft helemaal niet op te kijken naar deze "vreemde" man)

Anna Zet u.

Lucien (Gaat zitten)

Jeanne (Neemt plaats, schuin achter Lucien. Ze zit hem de hele tijd te observeren, met een hautain trekje om de mond, waardoor ze hem in verwarring brengt)

Anna Eh, ja. Het voornaamste hadden we dus besproken. Ge hebt dus een eigen wagen. Ge zoudt bestellingen moeten afleveren bij onze cliënten en ook nieuwe klanten zoeken.

Lucien Ja.

Anna Indien nodig, zou in het atelier moeten geholpen worden.

Lucien Ja.

Anna Ik weet niet. Acht ge u bekwaam dit werk te doen?

Lucien Ik kan het proberen. Ik denk wel dat het me zal lukken.

Anna (Na een stilte) Er is nog iets. Ik zeg er liever onmiddellijk iets over, ik wil het u niet doorsteken, maar ik ben liever rechtuit, om elk misverstand te vermijden, eh, is het waar dat ge werd opgenomen in een instelling?

Lucien Oh. Ja, dat is waar. Hoezo?

Anna Gewoon...

Lucien Wel, ik wil dit wel zeggen. Ik heb een lange periode van moeilijkheden gehad. Ik dronk veel. Ik heb bepaalde handelingen verricht. Dat is zo. Ik ben dan behandeld in een psychiatrische inrichting. Dat is nu allemaal achter de rug.

Anna Ja...

Jeanne (Na een stilte, ineens) Drinkt u iets?

Lucien (In de war) Eh, nee. Dank u. Dank u wel. (Tot Anna) Met hoeveren werkt u hier?

Anna Alleen wij. En er is nog een hulpje, een kereltje uit het dorp. We zijn een klein bedrijfje, maar er wordt goed samengewerkt. Wij mensen, wij komen overeen, dat heeft voor mij de voorrang.

Griet (Loopt de kamer uit)

Cyriel (Met afkeer) Anna, uw dochter.

Anna Wat heeft ze nu weer? (Ze gaat af)

Jeanne (Na een poos. Plots) Ze is bang voor vreemden.

Lucien Oh.

Jeanne Ze is stom.

Lucien (Erg onwennig door het verder zwijgen van Jeanne. Hij wil het gesprek op gang houden) Hij is overleden, de man van uw zuster?

Jeanne Nee, de mijne. (Ze geniet van zijn verwarring) Nee, het meisje, Griet, is een natuurlijke dochter van mijn zuster. Zo noemen ze dat toch, natuurlijke dochter.

Lucien Ik wilde niet indiscreet zijn.

Jeanne Ik zei het alleen maar om... elk misverstand te vermijden. (Ze lacht hem toe, kil. Lucien weet niet wat hij van haar moet denken. Korte poos) Ik heb u gekend, in mijn café. Ik hield de Rialto open, in Eeklo. Ge zijt daar een paar keer binnen geweest, vroeger.

Lucien (Kort) Ik ken u niet. Ik ken u niet.

Jeanne Ge moet u niet opwinden. Ik bedoel het goed. Ge ziet er beter uit nu. Nuchter, gezond.

Anna (Komt op) Een gril. Niets ergs... Wel, eh, goed, misschien kunnen we het u laten proberen, op proef. Kunt ge morgen beginnen?

Lucien Ja.

Anna Om acht uur. Ik heb een winkel of tien te doen voor u, aan de kust.

Lucien Goed. (Hij staat op)

Anna Wel... (Ze gaat hem voor)

Lucien (Tot de anderen) Tot morgen dan. (Hij gaat af)

Jeanne Dag.

Anna (Komt terug op. Tot Jeanne) Wat denkt ge?

Jeanne Hij ziet er aanvaardbaar uit.

Anna Hij werkt op proef. We kunnen het proberen. Wat denkt gij, Cyriel?

Cyriel Ik heb het al gezegd: ze kunnen altijd hervallen. Daarbij, het zijn mijn zaken niet. Gij zijt de bazin. Gij zijt verantwoordelijk.

Anna Ik ben niet gebonden, ik kan hem altijd ontslaan.

Cyriel En gaan we nu eindelijk eens kaarten? Ik moet mijn schade inhalen van gisteren.

Anna (Tot Jeanne) Doet ge mee?

Jeanne Ja.

Cyriel (Legt zijn krant weg) Anna.

Anna (Gaat een fles jenever en een glas halen. Jeanne legt een spel kaarten op tafel. Cyriel schenkt zich in. Anna en Jeanne gaan aan tafel zitten. Ieder legt een stapeltje geldstukken vóór zich)

Cyriel Of spelen we voor briefjes, zoals de zondag?

Anna Nee, we zijn geen zondag.

Cyriel Goed, goed. (Ieder trekt een kaart) Ik ben bank. (Hij deelt kaarten rond) Ge moet nog inzetten, Jeanne. (Jeanne zet in) Nog een kaart?

Jeanne Ja.

Anna Het is toch waar. Hij is hier op proef. Niets is definitief.

Cyriel Anna!

Anna Ja. (Ze krijgt een kaart)

Cyriel Jeanne!

Jeanne Nog (Ze krijgt een kaart) Nog één. Nog één...

- - -

3.

Het atelier.

(Cyriel, Jan, Jeanne en Lucien. Cyriel en Jan snijden handschoenen. Jeanne, in schort, en Lucien, in overall, vullen een kartonnen doos met handschoenen: Lucien leest van een bestelbriefje wat Jeanne hem moet aanreiken uit de grote doos met handschoenen, naast haar. Ze werpt het gevraagde dan naar hem)

Lucien Zes paar tien, bruin, met manchetten.

Jeanne (Werpt hem een pakje handschoenen toe) Met.

Lucien Twee dozen elven, bruin, met manchetten.

Jeanne (Idem) Met.

Lucien Eén dozijn tien, zwart, zonder manchetten.

Jeanne Zonder.

Lucien Dat is alles.

Jeanne Zet maar weg. En breng een lege doos mee.

Lucien (Sluit de doos en gaat ze buiten zetten. Hij komt op met een lege kartonnen doos)

Jeanne (Geeuwend) En nu?

Lucien (Neemt een nieuw bestelbriefje) Wat staat hier? Verhelst?

Jeanne Ja. Zeg maar.

Lucien Eén dozijn tien, zwart, zonder manchetten.

Jeanne Zonder. (Ze werpt de handschoenen met opzet te hoog)

Lucien Hela. (Hij kan ze net vangen) Eén dozijn elven, bruin, zonder manchetten.

Jeanne (Werpt de handschoenen te hard toe)

Lucien (Vangt ze) Zeg!

Jeanne (Onschuldig) Is er wat?

Lucien Als ge zo doorgaat, dan stel ik voor van plaats te verwisselen, dan zal ik eens naar u smijten.

Jeanne Weet ge wat ik voorstel. Ik hou er mee op. En u ook.

Lucien Waarom?

Jeanne Ze moet maar leren op tijd komen, Anna. Ze weet dat ik de auto nodig heb, de donderdag. De donderdag is boodschappendag. Ge zult me moeten voeren, anders zitten we hier een week zonder eten.

Lucien En het werk, hier?

Jeanne We zitten niet lang weg. Het is in Eeklo. De superbazar.

Lucien Wel, gij zijt de bazin.

Jeanne Kom mee, naar de keuken, en was uw handen. Ik ga wat anders aantrekken. En gij ook. Doe die overall uit, dat ge er een beetje snel uitziet. Komt ge? (Ze gaat af)

Lucien Ja. (Hij volgt Jeanne. Tot Cyriel en Jan) Tot seffens...

Cyriel (Mompelend, in zichzelf) Tot seffens. Tot seffens.

Jan Zegt ge wat?

Cyriel Hebt ge dat gezien? Hij werkt hier nog maar vier dagen, en ze is al goed bezig met rond hem te draaien. Hij moet al haar commissies doen. Naar de superbazar.

Jan (Doet Lucien na) Ze is de bazin.

Cyriel De bazin! 't Is te zeggen. Voor mij is Anna de bazin. Weet ge wat ze nu aan 't doen is, Jeanne? Nu zit ze zich op te steken, voor haar spiegel, om te kunnen pronken met hem, in Eeklo.

Jan Ja, ze loopt graag in mooie kleren. Is dat zo erg?

Cyriel Ge kent haar niet. Ge zijt te jong. Ge kunt de vrouwen niet kennen als ge jong zijt.

Jan (Doet Cyriel na) Vrouwen? Ge spreekt als over een ziekte.

Cyriel Gij zijt te jong, zeg ik. (Pauze) Vrijt ge al?

Jan Eh... ik weet niet.

Cyriel Hoe! Ge weet het niet!

Jan Wel, 't is te zien wat ge verstaat onder vrijen. Ik ken een meisje. We gaan soms uit, de zaterdag.

Cyriel Wel, vrijt ge dan met haar?

Jan Een beetje. Maar we doen niet alles. We zijn jong.

Cyriel Ha, ge doet niet alles. Verstandig. Niet te vroeg mee beginnen. Want dan begint de miserie.

Jan De miserie? Waarom?

Cyriel Dan hebben ze u vast.

Jan Ze heeft mij nu ook dikwijls vast.

Cyriel Ja, lach maar. Ge leert het nog wel. Zoals iedereen.

Jan Wat leert iedereen dan wel?

Cyriel Dat 't sop de kool niet waard is. Dat heb ik geleerd. Anna ook. Die weet wat het is, de miserie nadien. Anna, uw bazin.

Jan Ja, die geschiedenis van de bazin, die is gekend. Maar zo varen ze toch niet allemaal, zoals zij. Daarbij, dat vinden ze tegenwoordig niet zo erg meer.

Cyriel Nee? Zoals zij, als jong meisje verlakt worden door een vent, die dan verdwijnt en u laat zitten met een kind, een stom kind dan nog. Vinden ze dat niet erg meer tegenwoordig? Ge zijt getekend voor de rest van uw leven, door zo 'n dingen.

Jan Getekend. Getekend. Ik zou een meisje tegenkomen, dat al een kind heeft, en ik ben echt voor haar, dan zou ik dat geen beletsel vinden, dat kind.

Cyriel Haha. Zo staat het in de boeken, ja. In de romans. Grote liefde. Ik zie u graag, ik zal u nooit verlaten, ik vergeeft u alles. Ik geloof daar niet in.

Jan Dat moet gij weten.

Cyriel Eén ding kunt ge niet van uit, natuurlijk. Soms hebt ge goesting naar een vrouw.

Jan Ziet ge wel.

Cyriel Dan kunt ge naar een hoer gaan.

Jan Doet gij dat?

Cyriel Gaat u niet aan.

Jan Dat kost veel geld, hoeren.

Cyriel En een vrouw niet zeker. Altijd moeten ze wat nieuws aan hun lijf hebben. En weet ge waarom? Om in het oog te springen bij andere mannen.

Jan Ja, zeg. Als ge gedaan hebt met zagen, dan ga ik wat muziek maken.

Cyriel Oh, maakt gij maar muziek. Ge moet niet naar me luisteren.

Jan Zal ik doen ook. Zal u misschien opfleuren, een beetje muziek. (Hij zet de radio aan. Beiden gaan door met werken)

- - -

4.

De huiskamer.

- Jeanne (Komt op. Ze zet een propvolle boodschappentas neer op de grond. Ze roept in de gang) Laat de dozen maar in de gang staan. De rest mag hier.
- Lucien (Op met een boodschappentas) Hier?
- Jeanne Ja. Da 's goed. Ha! Het is hier beter dan buiten. (Ze doet haar mantel uit)
- Lucien (Doet zijn mantel uit) Dat is nog rap gegaan. Doe ik alleen voort, nu? Of komt ge helpen?
- Jeanne Hela. Hela. Momentje. Ik ga eerst een tas koffie voor u uitschenken. Dat het minste wat ik voor u kan doen.
- Lucien Omdat ik u gevoerd heb. Maar dat is niet nodig.
- Jeanne Nee? Zo 'n luxe. Boodschappen doen in een Peugeot. Diezel. Is wat anders dan dat scheef volkswagentje van ons. Hebt ge die nog van toen ge thuis werkte?
- Lucien Ja.
- Jeanne (Op met twee kopjes koffie) Maar zet u toch. De koffie is niet vers, maar het is toch koffie.
- Lucien (Gaat zitten)
- Jeanne Zo hebt ge toch iets overgehouden, van uw vette jaren.
- Lucien Hoe bedoelt ge dat?
- Jeanne Ze zeggen dat ge alles hebt opgezopen, in uw, eh, zware periode. Buiten uw auto dus.
- Lucien En dan? Wie gaat dat wat aan?
- Jeanne Ik kan het weten. Ge zijt een keer of vijf in mijn café geweest, ge sprak met niemand, maar ge verteerde goed. Ge smeed met uw geld.
- Lucien Doe mij een plezier, en zwijg over vroeger. Ik heb er niets meer mee te maken. Ik ben veranderd.
- Jeanne Rustig, jongen, rustig. Ik versta u. (Ze legt een hand op zijn dij) Ik zal erover zwijgen.
- Anna (Komt op, gevolgd door Griet. Winterkleding. Griet blijft schuchter in de deuropening staan. Anna heeft onmiddellijk door dat hier een gezellig onderonsje plaatsheeft)

Jeanne Ha, ge zijt daar. Ik heb Lucien moeten vragen om me te voeren.

Anna (Zoekt nerveus wat papieren en brieven. Zonder op te kijken) Oh ja?

Jeanne Naar de superbazar. Ge bleef zo lang weg.

Anna Ik kan niet vliegen. Ik heb nog niet gedaan. Ik moet nog naar de post en naar de statie, en... (Ze heeft de brieven gevonden. Jeanne recht in de ogen kijkend) Jeanne, ge kunt zien dat die bestellingen nog gereed komen, vandaag.

Lucien (Morst koffie)

Jeanne Seffens, Anna. Wij kunnen ook niet vliegen.

Griet (Doet teken naar Anna dat Lucien gemorst heeft)

Anna Kom. (Ze neemt Griet mee naar buiten)

Jeanne (Bekijkt de vlekken op Luciens kleren) Waart ge geschrokken van haar?

Lucien Nee, maar tenslotte, wij zitten hier toch maar koffie te drinken, in plaats van te werken.

Jeanne Wacht. (Ze gaat een handdoek halen)

Lucien Het is niet nodig. Doe geen moeite.

Jeanne Niet erg. Heb ik duizend keer moeten doen in mijn café, de boel opkuisen. Ik ben expert. (Ze wrijft met de handdoek zijn broek droog)

Lucien (Gegeneerd. Om iets te zeggen) Eh, hebt ge dat lang gedaan, café houden?

Jeanne Vijf jaar. Voordien woonde ik hier, bij mijn zuster en bij Cyriel. Ik had al jaren een verhouding met de cafébaas van de Rialto. Tenslotte zijn we toch getrouwd. Dan stond ik achter zijn toog. Voilà. Toen hij stierf, ben ik hier terug komen wonen. Met een pak geld onder de arm, ze zagen me graag komen. En ik kwam graag terug. Ik was het moe, dat geloop hele dagen, in dat café. Wat wilt ge nog weten?

Lucien Eh, niets. Ik wou alleen...

Jeanne Vraag me of het me spijt dat ik dat café gestopt heb.

Lucien Ge bedoelt dat het u spijt.

Jeanne Soms. In mijn café waren de avonden gevuld. Maar hier: eenentwintigen 's avonds en de zaterdag naar Eeklo, naar Jacques.

Lucien Jacques?

Jeanne Een man die ik kende. Maar dat is nu ook gedaan. Er schiet alleen het eenentwintigen over.

Lucien (Onbehaaglijk. Na een poos) Ik, eh, ik had liever, eh... Ik ben hier om te werken. Gij zijt een bazin van me en ge zit hier uw...

Jeanne ... intiem leven te vertellen?

Lucien Ja...

Jeanne Wij zijn toch mensen. Mensen spreken met elkaar. Mensen zoeken contact.

Lucien Ja...

Jeanne Hoe passeert gij uw avonden? Gaat ge uit?

Lucien Nee, ik blijf in mijn hotel, in Eeklo.

Jeanne In welk hotel zit ge dan?

Lucien Hotel Moderna.

Jeanne Echt? De Moderna? Zo 'n smerig kot. Man toch. Daar zit gij dus, terwijl uw ouders in zo 'n bak van een villa wonen, in dezelfde stad.

Lucien En dan? Het is toch normaal. Ze hebben me toch buitengesmeten, na mijn affaire met die minderjarige? Ik voel me goed in mijn hotel, het is er rustig.

Jeanne Ik geloof u niet. De Moderna!

Lucien Weet gij iets anders? Het is goedkoop. Ik vind wel iets anders. Een kleine studio, een kamer. Daar is geld voor nodig. Meubels... Daarom werk ik hier. Weet gij een ander middel?

Jeanne Ik? (Ze broedt op iets)

Lucien Wat is er?

Jeanne Hoeveel vragen ze daar voor een kamer?

Lucien 150 frank. Zoiets.

Jeanne Ik ga u wat zeggen. Wij hebben een logeerkamer. Die heeft Anna vroeger ook al eens verhuurd aan iemand die hier werkte. Ze vroeg er bijna niets voor. Het is een kleine kamer. Maar proper.

Lucien Ja?

Jeanne Wel, we kunnen hem u laten gebruiken. Waarom niet. Dat zou toch een oplossing zijn voor u. Hebt ge een soort thuis.

Lucien Ik weet niet. Ik wil me niet opdringen.

Jeanne Het is toch praktisch, dicht bij het werk, rustig. Wel?

Lucien Ik zou wel willen, eigenlijk.

Jeanne Kom dan. We gaan hem eens bekijken. (Beiden gaan af)

- - -

5.

De slaapkamer.

(Een bed met netjes gevouwen dekens op. Jeanne en Lucien komen op)

Jeanne Wel, wat denkt ge ervan?

Lucien Ja. Ik weet niet. (Hij kijkt rond)

Jeanne Het is klein. Maar het gaat voor één persoon. Denkt ge niet?

Lucien Ja... (Hij rilt van de koude)

Jeanne Er zou verwarming moeten komen. Natuurlijk. We hebben nog een elektrisch vuur. Dat kunnen we hier zetten.

Lucien Ja...

Jeanne Ge zijt toch niet aan 't doodvriezen? Beven dat gij doet. Wacht. (Ze neemt een deken en legt hem over Luciens schouders)

Lucien Wat doet ge?

Jeanne Ge hebt koud. Ik verwarm u.

Lucien Hebt gij het niet koud, hier?

Jeanne Nee, ik heb warm. (Ze schikt de deken over zijn schouders)

Lucien (Doet een stap achteruit)

Jeanne Wat is er? Zijt ge bang van mij?

Lucien Ik wil geen moeilijkheden.

Jeanne Waarom denkt ge dat ik moeilijkheden zoek? Ik wil u helpen. Ik ben voor u.

Lucien (Doet een stap achteruit, hij gaat op de rand van het bed zitten) Ik ben voorzichtig geworden.

Jeanne Wat bedoelt ge?

Lucien Sedert ik ziek was, ben ik voorzichtig geworden. Ik had een goede dokter. Hij heeft mij geholpen. Zoek een werk, zei hij. Drink niet meer. En neem uw pillen. Wel, dat doe ik nu. En ik voel me goed. Meer heb ik niet nodig.

Jeanne Maar hij heeft u toch niet verboden om met mensen om te gaan. Hij zei u toch niet dat ge kluizenaar moest gaan spelen in een smerig hotel.

Lucien Nee.

Jeanne Wel, neem deze kamer dan.

Lucien Ik wil wel.

Jeanne (Is naast hem komen zitten. Ze wrijft zijn rug) IJskoud hebt ge. En ik... zo warm. Voel maar...

Lucien Ge vergist u in mij. Ge kent me niet.

Jeanne Ik ken u wel. Een eenzame, dat zijt ge.

Lucien Ik ben niet zoals ge denkt.

Jeanne (Neemt hem in haar armen) Het is me gelijk hoe ge zijt. Ik verschiet niet rap.

Lucien Ik ben ziek geweest. Gij zijt een vrouw. Ik kan u teleurstellen.

Jeanne Mij niet, nee. Ik ben al content als ik u mag vasthouden.

Lucien Ge luistert niet. Ik kan vrouwen niet meer meester, soms.

Jeanne Ik zal zorgen dat ge me meester kunt. Wacht maar... (Ze begint zich uit te kleden)

- - -

6.

Het atelier.

(’s Morgens. Er staan vier pakken handschoenen klaar; naast de werktafel)

- Jan (Komt op, achterna gelopen door Griet) Nog vier, en we zijn er. (Hij neemt twee pakken op, waarbij hij geholpen wordt door Griet. Ze amuseren zich samen) Hei, niet in mijn weg lopen, gij. (Ze gaan af)
- Cyriel (Komt op, neemt twee pakken, en gaat af)
- Jeanne (Komt op, ze heeft haar schort aan. Ze is vergezeld door Lucien, in grijs kostuum) Hier, de facturen. Ge kunt zien dat ge niet te lang wegzit. (Speels) Ge ziet er degelijk uit. De vertrouwbare handelsreiziger.
- Lucien (Fluisterend) Weet zij het al, Anna?
- Jeanne Van ons? Zij mag het weten.
- Lucien Cyriel weet het. Ik zag het aan zijn ogen.
- Jeanne En dan? We zijn toch meerderjarig.
- Lucien Jeanne... het spijt me van gisteren. Ik...
- Jeanne Waarom? Dat is het leven. Zo 'n dingen gebeuren.
- Lucien Veel vrouwen aanvaarden zoiets niet.
- Jeanne Ik wel. Ik heb het al gezegd. Ge komt wel weer in orde. Zo 'n dingen kunt ge niet forceren.
- Lucien Het maakt een man beschaamd.
- Jeanne Maar nee...
- Jan (en Griet komen op) Alles zit er in, in uw Peugeot. Zestien dozen. (Hij begint handschoenen te snijden. Griet kruipt in haar hoekje)
- Lucien Bedankt.
- Anna (en Cyriel komen op. Cyriel begint handschoenen te snijden. Anna gaat naar het bord met bestelbons. Ze negeert de anderen)
- Lucien Zo. (Tot Jeanne) Dan ben ik weg. (In de richting van Anna) Ik ben weg. (Anna reageert niet. Lucien staat wat te treuzelen, tot Jeanne hem naar de deur leidt)
- Jeanne Tot vanavond.
- Lucien Tot vanavond. (Hij gaat af)

Jeanne (Tot Anna) Voilà. Wat moet ik doen, vandaag?

Anna (Bestudeert ijverig de bestelbons)

Jeanne (Alsof er geen vuiltje aan de lucht was) Wel? Wat moet ik doen, vandaag?

Anna (Keert zich naar Jeanne. Ze tracht zich te beheersen) Ik denk dat ge mij wat uitleg verschuldigd zijt.

Jeanne Uitleg?

Anna Ja, uitleg.

Jeanne Wat moet ik uitleggen?

Anna (Uitschietend. Ze slaagt er amper in zich te beheersen) Kijk, we gaan niet rond de pot draaien. Die... die man is hier nog geen week, of je hebt al te doen met hem. En verder. Wie heeft u gezegd dat ge hier kunt beginnen kamers verhuren, zo maar?

Jeanne Goed. Ik zal u mijn gedacht zeggen. Maar niet waar zij bij zijn. Dit gaat hen niets aan.

Anna Jan, ga een moment naar buiten.

Jan (Gaat af, gevolgd door Griet)

Anna Zeg maar uw gedacht, nu. Voor Cyriel moet ge u niet inhouden. Dit gaat ons alledrie evenveel aan.

Jeanne Het is niet nodig...

Anna We hebben altijd overeengekomen, hier. En ons serieus aaneengesloten. Ja, buiten die vijf jaar dat ge in dat café woonde. En nu herbegint ge weer. Madam gaat boodschappen doen en gaat kamers tonen en kruipt in bed met de eerste de beste.

Jeanne Ja, zo zeggen ze dat dan: de eerste de beste.

Anna Houd me niet voor de zot, Jeanne.

Jeanne (Verbeten, beheerst) Luister Anna. Ge wilde mijn gedacht horen? Wel. Gij aanvaardt iemand als voyageur. Hij zal voor u werken, en ge betaalt hem daarvoor. Goed. Dat is uw verhouding met hem. Ik neem diezelfde man als lief, dat is mijn verhouding met hem. Dat zijn twee verschillende zaken. En dat ik hem een kamer verhuur, ik heb het recht daartoe.

Anna Nee!

Jeanne Denk eens na.

Anna Omdat ge hier met uw geld inzit...

Jeanne Ja. Het huis is evenveel van mij als van u.

Anna Wat klein, wat klein van u, om zo 'n argumenten te gebruiken. Ge begrijpt er niets van.

Jeanne Wat begrijp ik niet?

Anna Zo 'n dingen, dat is geen kwestie van geld. Ge zijt de sfeer aan 't verpesten, de verstandhouding. Ge denkt alleen aan uzelf.

Jeanne De sfeer!

Anna Ge hebt het recht niet. Wij hebben hier geen vreemde nodig, onder ons dak.

Jeanne Als ik een man wil, heb ik dat recht. Als gij twintig jaar lang naar geen man kijkt, omdat ge ooit slechtgevaren hebt, omdat ge er een stom kind aan overgehouden hebt, is dat uw recht. Het is belachelijk, maar het is uw recht.

Anna Wie is belachelijk? Beginnen aanpappen met iemand die zeker 15 jaar jonger is, en die binnengezeten heeft. Dat is niets voor u. Ge hebt toch uw vast adres, de zaterdag, in Eeklo, die... Jacques.

Jeanne Niet meer. Ik ga niet meer. Hij heeft een andere.

Anna (Na een pauze. Bijna smekend) Hoe stelt ge u dat eigenlijk voor, Jeanne? Die man werkt hier, hij is op proef. We kennen hem niet. Maar in plaats van voorzichtig te zijn en af te wachten, wat doet gij? Ge begint al een verhouding met hem, in ons eigen huis dan nog wel.

Jeanne Ik ben toch zo, Anna. Ge kent me toch. Ik kan dat niet, alleen leven, zoals gij, of Cyriel, ik heb iemand nodig.

Anna Ge hebt ons toch.

Jeanne Ja. Maar een man heb ik ook nodig. Dat kunt gij niet verstaan natuurlijk. Gij kunt geen mannen meer verdragen, sedert...

Anna (Uitschietend) Maar ge kunt zoveel mannen hebben als ge wilt! (Korte poos, beheester) Zolang wij hier samenblijven met ons drieën, en ons in leven houden, kunt ge omgaan met gelijk welke man. Vrij met de een na de ander, met zes tegelijk. Maar houd ze hier buiten. Doe het elders, wij hebben toch genoeg aan onszelf.

Jeanne (Schudt het hoofd)

Anna Godverdomme, Jeanne. Begrijpt ge me dan niet? Cyriel! Zegt gij het haar, Cyriel!

Jeanne Ja, zegt gij het eens, Cyriel.

Cyriel (Korte pauze) Ge durft Jeanne. Ge durft. We weten dat. Hij ziet er geen slechte uit, Lucien Verbiest, maar hij heeft toch binnengezeten. Ik zou daar mee opletten. (Hij schenkt zich in)

Jeanne Let gij maar op dat ge niet in uw vingers snijdt, met al uw zuipen. Of ze steken u binnen.

Cyriel Let op uw woorden, Jeanne. Ik zou niet te veel treiteren, we zijn dat hier niet gewoon. (Hij neemt een slok)

Jeanne Ja, zuip er nog een. Dat is uw sterkste kant: vies zijn en zuipen.

Cyriel Zuipen? Is dat zuipen? Ik drink een slok, nu en dan. Ik kan er tegen. Ik doe toch mijn werk.

Jeanne Zuipen, noem ik het. Aan de drank zijn.

Cyriel Ik ben aan de drank? Ik werk dus niet? Als dat zo is... (Hij legt zijn schaar neer en gaat af)

Anna Ik verbied u zo te spreken tegen Cyriel. Ik eis...

Jeanne Het is nu al genoeg geweest met dat verbieden en dat eisen.

Anna Oh ja? Luister eens goed. Ik eis het volgende van u. Ik eis dat ge die man uit uw kop zet en dat hij in zijn hotel blijft in Eeklo. Hij moet uit die logeerkamer van ons.

Jeanne Eisen? Gij eist dat?

Anna Ja. Ik ben het die ons zaakje en ons groepje samengehouden heb al die jaren. Ik heb het recht.

Jeanne Hij blijft hier.

Anna Ik ben toch duidelijk, Jeanne.

Jeanne En als ge nu wilt zeggen wat ik moet doen, vandaag.

Anna Hij gaat terug naar zijn hotel.

Jeanne Goed, als er hier niets te doen is voor me, ik heb nog werk genoeg in de keuken. (Ze gaat af)

Anna Jeanne!

- - -

7.

De huiskamer.

(Cyriel, Jan en Griet zitten rond de tafel. "Zondagse" kleding. Cyriel drinkt trappistenbier. Jan en Griet drinken cola. Op tafel liggen speelkaarten, waarmee Griet een kaartenhuisje tracht te bouwen. Jan helpt haar hierbij)

Jan (Tot Cyriel) Zeg, hebt ge nóg een spel kaarten? Hé?

Cyriel In de keuken.

Jan (Staat op) Moet ik u nog een trappist meebrengen?

Cyriel Ja.

Jan Ik mag er ook een pakken, hé. Al die coca, mijn maag zwelt er van.

Cyriel Gaat ge daar tegen kunnen. Dat is zwaar, trappist.

Jan Zij moet hem maar helpen uitdrinken.

Cyriel Dat moogt ge niet doen. Ge moogt haar geen drank geven.

Jan Een slokje. Dat kan geen kwaad.

Cyriel Nee, nee. Ik ben verantwoordelijk voor haar.

Jan (Haalt de schouders op en gaat af)

Cyriel (Stoot per ongeluk tegen de tafel. Het kaartenhuisje valt ineen. Griet werpt kwade blikken naar Cyriel)

Jan (Komt op met twee flesjes trappistenbier, een glas en een spel kaarten. Hij schenkt zich in en laat Griet proeven)

Cyriel Ge wilt niet naar me luisteren.

Jan Een slokje. Ze kan er wel tegen. Ze misdoet toch niets.

Cyriel Nee, nog niet.

Jan (Negeert Cyriel en helpt Griet met haar kaartenhuisje. Hij laat haar nog een slokje nemen)

Cyriel Zoudt ge geloven dat gij mij niet helegans aanstaat. Ge moet leren naar de mensen luisteren, gij.

Jan (Cyriel negerend) Ik luister.

Cyriel Ik vind u een raar kereltje.

Jan Misschien hebt ge seffens geen last meer van me. Misschien ga ik in de betonfabriek werken, binnenkort.

Cyriel In de betonfabriek? Ja, ze doen niets anders dan mensen afdanken, daar.

Jan Ik heb nu mijn diploma van de avondschool. Elektriek. Ik heb wat proeven moeten afleggen, in de betonfabriek, verleden week. Het was gemakkelijk. Ik maak een goede kans. Ge weet toch wel, het was toch maar voorlopig, dat werk bij u. Tot ik wat beters vond. (Hij laat Griet drinken)

Cyriel Verdomme! Ik zeg u dat 't gedaan moet zijn met dat drinken.

Jan 't Is gij die 't moet zeggen.

Cyriel Ja. Als Anna er niet is, dan ben ik verantwoordelijk voor haar.

Jan 't Is al goed. Verantwoordelijk! (Korte poos) Ik weet waarom gij zo vies zijt altijd.

Cyriel Oh, ja? Ge hebt dat geleerd in uw avondschool, zeker?

Jan Ik weet het van mijn vader. Hij zegt dat gij drinkt en vies zijt, al 30 jaar lang, omdat uw vrouw van u weggelopen is, tijdens de oorlog. Met een Amerikaan. Ze moest u niet meer hebben, omdat ge met een mank been terug van het front kwaamt. Dat zegt hij.

Cyriel Zo!

Jan Wel, is dat waar?

Cyriel Zeg aan uw vader dat ze u slecht opgekweekt hebben. Ze hadden u wat meer respect moeten aanleren voor mensen die ouder zijn dan gij.

Jan Ik zal het zeggen.

Cyriel (Draait de anderen de rug toe. Hij drinkt)

Anna (Komt op. Ze heeft net een middagdutje achter de rug)

Jan Goed middagdutje gedaan?

Anna (Antwoordt niet. Ze merkt hoe gespannen Cyriel is. Tot Jan) Ga boterkoeken halen, in het dorp.

Jan Nu? In het dorp?

Anna Ja. Met uw brommer. Ge zijt in vijf minuten terug. Voor elk drie. (Ze geeft hem een biljet van 100 fr.)

Jan (Staat op, met tegenzin) Mag Griet mee?

Anna Ja. Maar rijd voorzichtig. Ziet dat ze haar sjaal en muts aandoet.

Jan (en Griet gaan af)

Anna Wat doet die hier?

Cyriel Ja, vraag het mij. Ze zijn geestig geworden, de zondagen tegenwoordig. Jeanne die de hele dag op draai is met Lucien. Gij die slaapt 's namiddags. En die snotaap die me komt saboteren. Geestige zondagen tegenwoordig.

Anna Ja, jongen, ik weet het. (Ze gaat vóór hem zitten. Fluisterend) Cyriel, we moeten er wat aan doen, aan die situatie, Jeanne...

Cyriel Ja, wat gaan we er aan doen! Ge kent haar. Ze heeft het weer in haar kop gestoken. Krijgt het er weer uit, nu.

Anna Ik kan hem ontslaan, de voyageur. Dan is hij hier buiten.

Cyriel Dat moet ge doen, ja, als ge nog meer miserie wilt. Misschien, misschien moet ge haar laten doen, ze wordt ouder, misschien heeft ze seffens geen mannen meer nodig.

Anna Gelooft ge dat zelf?

Cyriel Nee, het zal nooit stoppen bij haar.

Anna Zeg het. Wat moeten we dan doen?

Cyriel Ge kunt hem ontslaan, ja, hem buitensmijten. Maar als ze dan meegaat met hem? Waar staan wij dan?

Anna Zou ze dat durven?

Cyriel Ha! Ze is nog weggeweest.

Anna Godverdomme. Waarom moet ze dat hier toch binnenhalen? Eén die in 't zothuis gezeten heeft. Dat zij niet bang is voor hem, goed. Maar ik zit hier toch nog met mijn dochter. Ge weet nooit, ik ben daar niet gerust in. Ik had hem nooit moeten aanvaarden.

Cyriel Als ze hier weggaat, dan doet ze haar geld mee.

Anna Ja.

Cyriel Dan kunt ge de boel opvouwen, hier. Failliet op slag.

Anna Ik weet het. Ik weet het.

Cyriel En dan. Ze verkopen de boel. We zijn ons huis kwijt. Waar moet ik dan naar toe? En gij? De openbare onderstand, of een gesticht voor oude mensen.

Anna En Griet.

Cyriel Ik zeg het, Anna. Ge moet opletten met Jeanne. Ge kunt niets doen. Anders staan we op straat. Wij hebben haar nodig.

Anna Zij ons ook. Ze loopt in haar ongeluk. Ze wordt oud, ze is in staat om domme dingen te doen voor een man. Wij hebben allemaal elkaar nodig, hier. (Korte poos) Maar godverdomme, ik laat me toch niet zo maar doen. Om te beginnen stuur ik hem vier dagen naar het Antwerpse. We laden zijn auto vol en hij kan zien dat hij verkoopt. Dan is ze hem kwijt, die vier dagen.

Cyriel Pas op. Misschien geraakt ge Jan ook kwijt. Hij is werk gaan vragen in de betonfabriek.

Anna Dat lukt toch niet. Ze danken iedereen af.

Cyriel Dat heb ik hem ook gezegd. (Hij drinkt)

Anna (Korte poos) Het is me weer de winter. Het vriest niet. We verkopen niets. Jeanne die het weer krijgt. En een vreemde die hier woont, tegen mijn goesting. Zoals ge zegt, als we niet opletten, staan we hier op straat seffens. Godverdomme. Ik ga me niet laten doen. (Beiden zitten voor zich uit te staren)

Jan (en Griet komen op, druk doende) Het was gesloten.

Anna Oh, ja?

Jan Hier! (Hij geeft haar het biljet van 100 terug) We doen voort, hé, Griet. (Tot Anna) We hebben afgesproken om tot aan het plafond te gaan. (Ze bouwen een kaartenhuisje. Anna bekijkt hen onverschillig. Het kaartenhuisje valt ineem. Jan lacht hard en slaat speels op de ineengevallen kaarten. Griet doet dit na)

Cyriel Hela! Ge moet ze niet kraken.

Jan (Slaat nog eens. Griet doet hem na)

Cyriel Is 't gedaan? Ge met haar niet zot maken, gij.

Jan Mag zij dan nooit eens plezier maken?

Cyriel Ge hitst haar op. Ge kent dat niet, ge kunt dat niet kennen, iemand zoals zij. Een jong meisje, dat heeft zo al last genoeg om zich in te tomen. Zij is niet normaal, zij kan zich niet intomen.

Griet (Slaat met beide handen op het tafelblad, uiterst wild)

Cyriel (Geeft Griet een zeer harde oorveeg. Griet krimpt ineen. Jan is fel geschrokken, en staart naar Cyriel en Anna, totaal verwonderd om resp. zoveel brutaliteit en onverschilligheid)

- - -

8.

De slaapkamer.

(Naast het opgemaakt bed staat een klein elektrisch verwarmingstoestel. Aan het hoofdeinde: een fles mineraalwater. Jeanne en Lucien komen op. Ze zijn net terug van bioscoopbezoek. Lucien begint zich uit te kleden. Hij trekt een peignoir aan)

Jeanne (Houdt haar handen tegen het verwarmingstoestel) Verdomme! Het brandt niet meer. Ze heeft de prise uitgetrokken. Ik had het nog speciaal aangestoken, voor we vertrokken. (Ze zet het toestel weer aan) Ziet ge nu, hoe kinderachtig ze kan doen, Anna. Om ons te pesten, belachelijk.

Lucien (Eet profijtig van een reep chocolade) Gij ook?

Jeanne Ja. (Ze neemt een gretige hap en begint zich uit te kleden) Ik zie dat graag, zo 'n films over beesten.

Lucien Ik niet. Het stak tegen. Het ene beest dat het andere verjaagt of opeet. De ganse film hetzelfde.

Jeanne Het is echt. Films met mensen, met filmsterren, dat is gemaakt. Ze spelen. Toneel. Dieren niet. Het is echt. (Ze trekt een peignoir aan)

Lucien Dat wel. Maar om te lachen is het niet.

Jeanne Natuurlijk niet. Komt er een indringer in uw nest, grrr, dan is het erop of eronder. Het is de natuur. Die zwak is, wordt uitgeschakeld. Hoe zeiden ze dat in de film? (Ze spreekt beschaafd) De zwakken, de zieken, zij zijn niet nuttig voor de groep. De sterken winnen het. Zoiets. (In een vlaag van bizarre dartelheid) Zeg, Lucien, gaan wij ons eens meten wie de sterkste is. Hé? Zal ik u eens opeten? (Ze hapt en grolt naar hem)

Lucien Hou op. Hou op. Zeg! Gij bijt echt, gij!

Jeanne Ja. Ik ben een vleesetende plant. Grrr. Grrr. Grrr. (Ze maakt veel leven. Ineens wordt er hard tegen de wand van de slaapkamer gebonsd. Jeanne veert recht, ze luistert gespannen) Hebt ge dat gehoord?

Lucien (Luistert) Ja. Het zal uw zuster zijn, of Griet, of...

Jeanne Het is Anna. Ze kan er niet tegen dat ik plezier heb. Ze wil me laten voelen dat ze er ook nog is. Wacht. (Ze forceert een paar schrille lachkreten. Ze luistert. Stilte) Voilà. Ze weet nu dat het niet helpt, dat rondspoken. (Ze lacht nog eens)

Anna (Off) Kan het niet wat stiller, Jeanne? Griet slaapt. Het is twaalf uur, en het is morgen werkdag. Godverdomme...

Jeanne (Geschrokken, fluisterend) Wat? Wat? Ik zal haar... (Ze schreeuwt) Anna, ge moet...

Lucien (Legt zijn hand op haar mond. Jeanne spartelt tegen, maar laat zich toch bedwingen door Lucien) Alstublieft zeg, Jeanne. Doe niet zo flauw. Ze heeft gelijk. Ge moet Griet hier niet in betrekken, ze slaapt dat kind.

Jeanne Gij moet met haar niet inzitten. Gij hebt niets te maken met Griet.

Lucien Natuurlijk niet...

Jeanne Ze moet zich niet met ons bemoeien, Anna.

Lucien Tracht haar toch te begrijpen. Het is niet gemakkelijk voor haar.

Jeanne Voor mij ook niet. Als dat hier nog lang voortduurt op die manier, dan trekken we hier weg.

Lucien Houd u nu kalm.

Jeanne En waarom niet? We gaan weg. Het zou toch kunnen. We beginnen ergens een winkel of zoiets, een café.

Lucien Ge zijt zot.

Jeanne Zot? Van u, ja. (Ze knuffelt hem wat)

Lucien Waarom zijt ge zo voor mij? Wij passen toch niet samen.

Jeanne Ik zal wel zorgen dat we samen passen.

Lucien Kom, laten we slapen, nu. Ik moet er vroeg uit, morgen.

Jeanne Ja. Naar het Antwerpse voor vier dagen. Met opzet doet ze dat, u wegsturen. Ze is niet dom. Het zal plezierig worden hier, vier dagen lang, met hun vieze smoelen.

Lucien Denkt ge dat 't voor mij plezant is? In hotels slapen. Eten in goedkope frituren... (Hij neemt twee dozen pillen uit zijn jaszak)

Jeanne Ge gaat slapen in serieuze hotels en eten in restaurants Ik geef u geld mee.

Lucien Maar nee... Staat die fles spa hier nog?

Jeanne (Reikt hem de fles mineraalwater aan)

Lucien (Slikt een paar pillen)

Jeanne Waarvoor zijn die eigenlijk?

Lucien Voor de zenuwen zeker.

Jeanne Ge weet het niet!

Lucien Ik moet ze nemen. Ik voel me er goed mee.

Jeanne (Leest de tekst op de doosjes) Ik vermoed sterk dat ge u beter zoudt voelen, moest ge er mee ophouden. En eens een pint drinken, zoals vroeger. En u eens laten gaan. Ge zoudt dan wel weer in orde komen.

Lucien Ik wil niet meer worden als vroeger.

Jeanne Toch wel. Vroeger waart ge een man, ge kon de vrouwen meester, ja ja, op een... onwettelijke manier zult ge zeggen.

Lucien ... op een onnatuurlijke manier.

Jeanne Maar ge kon het toch. Nu niet meer...

Lucien Ik zeg u dat ik niet meer wil worden, als vroeger. Ge weet niet hoe het was.

Jeanne Toch wel. Ge dronk veel en als ge het kreeg, dan volgde ge kostschoolmeisjes, of iets in die aard, en één keer hebt ge u aan één vergrepen. Dan hebben ze u binnengestoken.

Lucien Ge vindt dat niet erg?

Jeanne Het is alleszins geen reden om de rest van uw leven pillen te slikken en impotent te blijven.

Lucien Ge weet niet hoe ik me voelde, vroeger. Ellendig, ziek. Dat weet ik nu. Dat wil ik nooit meer. Ik was niet helemaal normaal, dat hebben ze me goed uitgelegd, de dokters.

Jeanne De dokters!

Lucien (Zich nog meer opwindend) Ja, de dokters, ze hebben me geholpen. Ik voel me goed tegenwoordig!

Jeanne Ah, jongen, jongen, rustig. Ik probeer het te verstaan. Ik zal geduld hebben. Ik zal proberen. Ik sta aan uw kant. Verdomme toch. Kom. (Ze drukt hem dicht tegen zich aan) Dat ze verrekken, de anderen. Kom. Ik ben toch een vrouw. Vrij met me. Het is gelijk hoe. Kom...

- - -

9.

De huiskamer.

(’s Avonds. Griet, Cyriel, Jeanne en Anna aan tafel. Cyriel leest reeds zijn krant. Anna en Griet schuiven hun bord aan de kant: ze hebben genoeg gegeten. Jeanne staat op en gaat naar de keuken. Ze komt terug met een kom warm water en toiletgerei. Ze doet haar blouse uit)

Anna (Geeft Cyriel een teken: de tafel moet afgeruimd worden)

Cyriel (Tot Jeanne) Ze vraagt wanneer ge de tafel gaat afruimen.

Jeanne Ik kan niet. Ik ga mij wassen.

Anna (Tot Cyriel) Het is altijd haar werk geweest, het huishouden. We hebben al genoeg gewerkt, vandaag.

Jeanne En ik niet zeker. Ik heb drie dagen lang evenveel gewerkt als gij. En ik voel me vuil. Lucien komt morgen terug, ik ga mij opdoen.

Anna Kunt ge u niet in de keuken wassen?

Jeanne Het is koud, in de keuken. (Ze wast zich het gezicht en de hals. Griet draait om haar heen)

Anna (Tot Cyriel) Ziet ge dat? Zover is het al gekomen. (Ze begint snel de tafel af te ruimen)

Cyriel (Steekt een handje toe, zittend) Wat denkt ge? Kaarten we?

Anna Weer met ons tweeën?

Cyriel Ja.

Anna Goed. (De tafel is afgeruimd nu. Ze haalt de kaarten)

Jan (Komt op. Winterkleding)

Anna Ha?

Jan Goiedag.

Anna Hebt ge iets vergeten?

Jan Nee. Ik ben direct van huis teruggekomen, ik moet u iets zeggen.

Anna Jeanne, kunt ge u niet in de keuken wassen? Jan is hier.

Jeanne Het is koud in de keuken! Hij moet maar elders kijken, als hij er niet tegenkan.

Jan Het zal niet lang duren. Ik kom u alleen zeggen...

Anna Zet u.

Cyriel (Neemt opnieuw zijn krant ter hand)

Jan (Gaat zitten. Griet blijft in zijn nabijheid) Ik kom u alleen zeggen dat ik elders werk gevonden heb. Ik kom mijn ontslag indienen.

Anna Uw ontslag!

Jan Oh, ontslag, dat is een groot woord. Ik was hier nooit officieel ingeschreven. Officieel stond ik de ganse tijd aan de dop.

Anna Oh! (Korte poos) Ge hebt ander werk gevonden. In de betonfabriek.

Jan Ja. Overmorgen mag ik beginnen. Als elektricien. Ik kom kijken of ge me kunt uitbetalen. En of ik morgen mag thuisblijven. Ik moet een overall kopen, en zo... Mijn vader heeft me gestuurd.

Anna Ja ja... Ge hebt er niet aan gedacht dat dat ons in moeilijkheden zou kunnen brengen? Een helper verliezen midden in 't seizoen.

Jan Ge verliest me, ja. Maar er staan er genoeg aan de dop, die in 't zwart willen werken, onder de prijs.

Anna Oh! Ge zijt wel zeker van uw stuk, hé, gij. Voor zo een jong kereltje.

Jan Het was maar een overgangperiode, dit werk hier.

Anna Ge werkte hier niet met uw goesting?

Jan Nee.

Anna En waarom niet?

Jan Ik weet niet...

Anna Zeg het maar, nu ge me toch van alles aan het doorsteken zijt.

Jan (Slikt even) Wel, er is te veel ruzie, hier. En Cyriel, denkt ge dat het geestig is om met zo iemand samen te werken? Altijd vies zijn, nooit lachen... En ook...

Anna Ja?

Jan Ik vind het een schande, hoe Griet hier verwaarloosd wordt. Gij zijt harde mensen, gij.

Anna Verwaarloos ik Griet?

Jan Ja. Ge hebt haar dom gehouden. Omdat ze niet kan spreken. Maar ze is misschien slimmer dan gij en ik.

Anna Zo zo. Is er verder nog iets?

Jan Nee. Ik zeg niet dat dit mijn zaken zijn, zoals gij hier leeft, maar ik ga toch liever in de betonfabriek werken.

Anna (Korte poos) Luister. Ge kunt morgen thuis blijven, dus. En zeg aan uw vader dat ik hem uw loon wel eens bezorg. Ge moogt gaan nu. (Jan staat op) Het is niet nodig om iedereen nog een hand te geven.

Jan Nee, maar Griet geef ik wel een hand. Voilà. Dag Griet. Ik zie u nog. In het weekend kom ik eens goeiedag zeggen.

Anna Dat is ook niet nodig. Griet heeft u niet van doen. Dag. Elektriker.

Jan (Af)

Cyriel Altijd vies zijn. Nooit lachen.

Anna Trek het u niet aan. Kinderpraat.

Cyriel Als hij denkt dat het om te lachen was, dat onnozel gebabbel van hem, hele dagen. Die onvolwassen prietpraat. Ze zullen hem wel leren, op de betonfabriek. Als hij daar zo tegen zijn bazen zal spreken!

Jeanne (Kamt zich)

Griet (Draait rond Jeanne, ze zou haar graag helpen. Jeanne geeft haar de kam)

Anna Griet! Kom hier! (Griet gehoorzaamt. Anna leidt haar naar haar hoekje, ze stopt haar stripverhalen in de handen)

Jeanne Waarom mag ze niet helpen? Ze doet het graag.

Anna Gij helpt ons ook niet. Ze helpen ons hoe langer hoe minder hier.

Cyriel Ge zeg het. Ik mag weer alleen handschoenen snijden, nu.

Anna (Terwijl Jeanne een wijsje neuriet) Ik zoek een ander kereltje. Er staan er nog wel, aan de dop.

Cyriel Ze willen niet allemaal in het zwart werken. Ze hebben schrik om hun dop kwijt te raken.

Anna Ik weet het, Cyriel. Ik weet het. Verdomme. 't Is niet gemakkelijk om iemand te vinden. Ik zal het proberen. Morgen. Het zijn problemen voor morgen. Kaarten we nu?

Cyriel Ja. Maar zij moet stil zijn.

Anna Gaat ge ophouden?

Jeanne Wat? (Ze doet haar blouse weer aan)

Anna Of ge gaat stil zijn? We zijn moe gewerkt en we willen hier rustig een kaartje leggen.

Jeanne Daar stapt ge nooit van af, hé. Het huis mag instorten, maar 's avonds wordt er gekaart. Iedere avond, jaren aan een stuk.

Anna (Tot Cyriel) Zeg haar dat ze haar mond houdt en dat ze haar boel moet wegzetten. Ik ga het niet doen.

Jeanne Ik ook niet, Anna. Tenzij ik er zin in heb. Tenzij ik er zin in heb. (Ze gaat neuriënd naar de keuken)

- - -

10.

De huiskamer.

(Lucien, Jeanne en Anna. Lucien is pas terug uit het Antwerpse. Hij is gezeten en lijkt erg gespannen. Jeanne, die zich grondig opgemaakt heeft, is aan het strijken. Ze gluurt voortdurend naar Lucien en Anna, die wat papieren bestudeert)

Anna Twee, drie, vier dozijn. Dat zijt ge dus kwijtgeraakt. Vier dozijn handschoenen.

Lucien Ja...

Anna (Ze kijkt hem aan) Hoe komt dat?

Lucien Ik heb het geprobeerd...

Anna Ja... (Ze bestudeert de papieren) Ge moet toegeven, dat dat zeer weinig is. Onbegrijpelijk. Vier dozijn handschoenen...

Lucien Het ging niet gemakkelijk...

Anna In vier dagen tijd. Ge had hier moeten terugkomen met een half lege auto. Hij zit nog vol.

Lucien Ik weet het.

Jeanne Dat is toch niet te verwonderen. Al de winkeliers zitten nog met hun stock van vorig seizoen. Die moeten ze eerst kwijtraken. Zeg haar dat, Lucien. Ge moet u verdedigen.

Anna Gij hebt hier niets mee te maken, Jeanne. De zakelijke kant is nog altijd mijn domein. Of is dat ook al veranderd?

Jeanne Leg het haar uit, Lucien. Ge moet u niet laten doen.

Lucien Ik heb het al gezegd. Het ging moeilijk. Ze hadden niets nodig, zeiden ze.

Anna Ja, ja. Goed, we zullen het er nog over hebben. Ge kunt de rest van de dag best helpen met Cyriel. Ik ga eens kijken, welk werk hij voor u heeft.

Jeanne Wat? (Ze kijkt op haar horloge) Gaat ge hem voor dat ene uur nog laten werken? Dat is toch de moeite niet meer.

Anna En waarom niet?

Lucien Het is in orde. Natuurlijk. Zeg maar wat ik moet doen.

Anna (Gaat af)

Jeanne (Gaat naar Lucien) Verdomme, Lucien, ge moet u niet zo laten doen. Ik heb u in vier dagen niet gezien.

Lucien We zien elkaar toch seffens.

Jeanne Wat is er met u?

Lucien Ik ben moe. Het was lastig. Adressen zoeken. Ze doen u wachten. Ze schepen u af. Kom eens terug binnen een uur. Ze vinden de prijzen te duur. Of ge zijt te laat, de winkel is juist gesloten. Rondrijden als een zot, van het een naar het ander.

Jeanne Het is uw eerste serieuze toernee. Natuurlijk was het lastig.

Lucien In een winkel herkenden ze me, ze hadden ooit een foto van me gezien in de krant, van toen ik... De ganse familie werd er bij gehaald, om me te bekijken.

Jeanne Vanavond zijt ge alles vergeten. Ge zijt terug, dat is het voornaamste.

Anna (Komt op) Ge kunt Cyriel helpen met manchetten snijden. Hij legt het u wel uit.

Lucien Goed. (Hij gaat af)

Jeanne (Gaat door met strijken, ze loert gespannen naar Anna)

Anna (Bestudeert nog even de papieren) Vier dozijn handschoenen. Belachelijk. Ik doe verlies aan hem. Die man is niet geschikt voor dit werk. (Tot Jeanne) Hij is een verliespost.

Jeanne Gaat dat mij wat aan, Anna? Dat is toch de zakelijke kant?

Anna (Korte poos. Ineens, binnensmonds) Ik zal hem moeten ontslaan, Jeanne.

Jeanne (Al strijkend) Ontslaan?

Anna Ja.

Jeanne Goed, het is zo ver. Eindelijk.

Anna Het zal zo zijn. Vanavond zeg ik het hem. Hij moet hier buiten.

Jeanne Zijt ge het zeker?

Anna Ja.

Jeanne Kunt ge u dat permitteren? Wie schiet hier nog over om te werken? Jan is ook al weg.

Anna Het is me gelijk.

Jeanne Ik wist dat het zover zou komen. Morgen zijn we hier weg.

Anna Wat?

Jeanne Morgen zijn we hier weg. Ik ga mee met hem.

Anna Dat kunt ge niet.

Jeanne Oh nee? Nog een paar kleedjes strijken, en ik pak mijn koffers al. Morgen zijt ge ons kwijt.

Anna Ik verbied het u, Jeanne. Ik verbied u op de dool te gaan met iemand die 15 jaar jonger is. Ge zijt geen kind meer.

Jeanne Juist daarom, ik los hem niet.

Anna En wat gaat ge doen met uw tweeën? Een wereldreis maken?

Jeanne Misschien beginnen we een winkel, of een café.

Anna Dan staat ge hier terug na een jaar of twee, zoals de vorige keer. Jankend aan de deur of we u weer willen opnemen.

Jeanne Ik heb u niet nodig.

Anna Nee? Wij hebben allemaal evenveel nodig. Wat is een mens op zijn eentje? Een sukkelaar. Gij hebt ons ook nodig.

Jeanne (Haalt de schouders op)

Anna Nu loopt ge nog op uw ongemak, nu kunt ge nog niet zonder de mannen. Maar binnen een paar jaar is dat over. Dan zijt ge oud en zult ge ons weer nodig hebben.

Jeanne Ik ben niet zo oud als gij denkt. Gij zijt al oud van uw twintig jaar. Van sedert uw "ongeluk", ge hebt uw benen stijf toegeknepen sedertdien.

Anna Gij niet, nee.

Jeanne Natuurlijk niet. Het is geen ziekte, met mannen omgaan.

Anna Ik zeg u, Jeanne, niemand kan leven zonder een thuis. Ik niet, gij niet...

Jeanne Ach, verrek met uw thuis. Een bende mensschuwen, gehandicapten, dat zijt gij. Ik ben nog jong genoeg. Ik ga me hier niet afsluiten van de wereld, zoals gij. Morgen ben ik weg met hem.

Anna (Schreeuwt) Wel ga dan! Wij kunnen hoeren missen, hier. Soigneur hem, met uw geld, uw Lucien. Loop al de bestaande specialisten af, misschien komt hij dan weer in orde.

Jeanne Wat is dat?

Anna Daarvoor verloochent ze haar eigen mensen, voor een strontvent, een impotente.

Jeanne Ge luistert ons af!

Anna Nee. Gij moet stiller leren spreken, in dat warme nestje daarboven, met uw elektrisch vuur!

Jeanne Anna! (Ze maakt een beweging met de strijkbout)

Anna Ja, sla me. Toe, sla me! Uw eigen zuster! Omdat ze de waarheid vertelt.

Jeanne (Zet de strijkbout met een harde slag neer op tafel. Ze smijt haar jurken op de grond. Bijna smekend) Anna!

Anna Vind ge dat ik wreed ben? Misschien hebt ge dat nodig. Ge zijt een vergissing aan 't begaan, door alles op het spel te zetten voor zo iemand.

Jeanne Ge begrijpt er niets van, gij. Ge zijt geen vrouw. Het is niet gemakkelijk... (Ze zakt neer op de grond en verzamelt haar jurken)

Anna Ge zijt zwak, Jeanne. Dat is altijd zo geweest. Overdreven in alles, en zwak. Misschien ben ik geen vrouw, zoals ge zegt. Eén keer, toen ik twintig was, ben ik een vrouw geweest. Eén keer was genoeg. Sedertdien ben ik niet meer zwak. Gij zult het uw leven lang blijven. De slaaf, de hond van de mannen. U steendood werken in een café, voor een man. Of uw familie er voor in de steek laten. Alsof ze het waard zijn. Sta recht, nu. (Ze helpt Jeanne opstaan)

Jeanne (Biedt slechts zwak weerstand) Laat me met rust, godverdomme. Laat me met rust.

- - -

11.

De slaapkamer.

(Jeanne en Lucien op het bed, met een fles jenever. Er is al stevig gedronken, vooral door Jeanne. Er staan een aantal valiezen naast het bed)

Jeanne (Neemt een slok van de fles jenever) Hier. Drink.

Lucien Nee.

Jeanne Waarom niet? Drink nog een slok. Kom.

Lucien (Drinkt) Ge overdrijft. Drank is niet goed voor mij.

Jeanne Toch wel. Krijgt ge uw vroegere vorm van terug.

Lucien Nee.

Jeanne Waarom zijt ge zo vies? Wegens dat onnozel ontslag?

Lucien Onder andere.

Jeanne Trek het u niet aan. Morgen ochtend smijten we de handschoenen uit uw auto, we kruipen er in, met onze valiezen, en we zijn weg.

Lucien En dan?

Jeanne We kijken eens rond. We vinden wel iets. We openen ergens een zaak. Een café, of een winkel.

Lucien Met uw café en uw winkel altijd. Ik weet niet, Jeanne. Ik ben er bang voor.

Jeanne Herbegint ge weer! Ge hebt toch nog een beetje lef in u?

Lucien Het is zo ongewoon...

Jeanne Ongewoon! Natuurlijk. Wij zijn ook een ongewoon koppel. Hier, drink een slok.

Lucien Ik durf niet meer, Jeanne. Drank kan niet goed zijn voor iemand die pillen neemt. Waarom gelooft ge me niet? Het staat ergens op het doosje. (Hij neemt zijn doos pillen)

Jeanne (Rukt het doosje uit zijn handen)

Lucien Geef hier!

Jeanne Niets van! Kijk wat ik doe met uw verdomde pillen! (Ze strooit de pillen uit over de grond)

Lucien Jeanne! Wat doet ge? (Hij hurkt neer op de grond en raapt de pillen op)

Jeanne Laat dat! (Ze schopt de pillen weg)

Lucien Wat hebt ge?

Jeanne Ik ben tegen pillen! (Ze neemt een grote slok)

Lucien Hou op met drinken.

Jeanne Nee! Lucien, kom terug in bed. Ge hebt daar geen zaken op de grond. Ik wil u tegen mij hebben, hier.

Lucien Eerst moet ik...

Jeanne Laat ze liggen, die pillen. Ge wilt toch weer in orde komen? Ge hebt ze niet meer nodig dan. Een paar goeie slokken jenever, dat zal u meer deugd doen. Waarom gelooft gij me nooit? (Ze wil hem doen drinken. Er wordt gemorst)

Lucien (Stoot haar van zich af)

Jeanne Wat is er?

Lucien Ge zijt zat.

Jeanne Gij ook. (Ze grijpt hem vast)

Lucien Laat me! (Ze sleurt aan hem) Ik ben geen dweil. Sleur niet zo aan me, Jeanne. Laat me los!

Jeanne (Heeft hem losgelaten, bevelend van op het bed) Lucien, ge gaat hier komen, bij mij. Hier is uw plaats, bij mij.

Lucien Nee! Ge zijt niet eerlijk. Ge zoudt me helpen, en geduld hebben. En wat doet ge? Ge doet me drinken, dat is al.

Jeanne Nee. Er komt nog wat. (Ze grabbelt naar hem)

Lucien (Deinst terug) Ik zou hier rust vinden, had ge gezegd. Ge zijt het kapot aan 't maken.

Jeanne Kom hier, zeg ik! (Ze drinkt)

Lucien Ge zoudt u moeten zien! Ge zijt dezelfde niet meer, Jeanne.

Jeanne Komt ge, of komt ge niet? Wat wilt ge dat ik hier doe? Mezelf behelpen? (Ze maakt een beweging naar haar schoot) Is het dat wat ge wilt?

Lucien Vulgair, dat zijt ge...

Jeanne Is dat al wat me rest, mezelf bevredigen? Waarom zijt gij dan hier?

Lucien Ja. Behelp uzelf. Steek het me nog maar een keer door, dat ik impotent ben. Dat ik niets waard ben.

Jeanne Ge zegt het zelf, man, ge zijt niets waard. Ik ben niets met u. Een impotente versleten zak... (Ze drinkt) Die andere in Eeklo, die bedroog me, maar hij kende zijn stiel tenminste.

Lucien Goed. Een impotente versleten zak. Goed.

Jeanne (Zit hijgend op het bed. Ze blaast uit. Ze is erg dronken, nu. Nieuwe opwelling van tederheid) Lucien...

Lucien (Hard) Zet die fles weg.

Jeanne Komt ge?

Lucien (Koud) Ik wil slapen, Jeanne. Ik ben doodop.

Jeanne Slapen?

Lucien Ja! ik ga slapen, en gij gaat me met rust laten.

Jeanne (Uitschietend) Slapen! Dat is alles wat ze dan zeggen. Ik wil slapen!

Lucien Ja!

Jeanne Ge neemt dat op in huis, ge verwent dat als een klein kind, hij komt wel in orde, denkt ge, het komt allemaal in orde. Ik kom in ruzie met mijn familie voor u. En wat is het resultaat? Mijnheer wil slapen. Altijd maar slapen. Ik moet van hem afblijven!

Lucien Ge vindt het niet erg, dat hebt ge me duizend keer gezegd. Ge zoudt geduld hebben.

Jeanne Er zijn grenzen, Lucien.

Lucien Ge hebt me beetgenomen. Ge deed alsof ge begrip hadt voor me.

Jeanne Begrip!

Lucien Ja! Maar wat doet ge? Ge maakt me kapot, stinkend oud karkas!

Jeanne (Slaat hem in het gelaat)

Lucien (Wijkt terug. Bang, verbeten) Hoort ge, een oud karkas, dat zijt ge. Een potsierlijke sexbom van rond de vijftig! Godverdomme. Wie denkt ge dat ge zijt.

Jeanne (Kruipt recht. Korte poos. Hees) Eruit! Eruit! Buiten, zeg ik! Hier, uw valiezen en uw pillen! (Ze smijt zijn valiezen door de deuropening) Ga elders slapen. Ik heb er genoeg van. Ga elders uw pillen slikken. Zak! Maak dat ge wegkomt.

Lucien (Doet een stap in haar richting, houdt zich in) Goed. Ik ga. (Hij verzamelt nog wat spullen) Het eindigt prachtig. Ik had het moeten weten. Ik had het moeten weten.

Jeanne Eruit!

Lucien Ja, schreeuw maar. Dat ze 't horen tot in Eeklo. Schreeuw maar. (Hij gaat af)

- - -

12.

Het atelier.

(Griet zit in haar hoekje. Anna is druk in de weer met het bestuderen van allerlei papieren. Ze is uiterst nerveus. Cyriel staat naast haar)

Anna Ziet ge dat! Voor 200.000 frank handschoenen zaten er nog in die Peugeot van hem. Voor 200.000 frank. Minstens. Ik kan het bewijzen, hier. Verdomme, dat is nu al twee dagen dat hij verdwenen is, het wordt tijd dat ze hem terugvinden.

Cyriel Ja. Zo iemand, dat is tot alles in staat. Jeanne zei dat hij compleet buiten zinnen was, als hij wegreed. Dat is in staat om dwaze dingen te doen, zo iemand. In de vaart rijden, bijvoorbeeld. Dan zijt ge ze kwijt, uw 200.000 frank handschoenen.

Anna Ze moeten hem vinden. Ze moeten. Dan is alles weer in orde: Jeanne, die weer haar verstand gebruikt, en...

Cyriel Ge hadt hem zijn auto moeten doen lossen. Ge waart van plan om hem te ontslaan; het was gevaarlijk om die marchandise nog in zijn auto te laten.

Anna 't Is mijn schuld niet dat hij midden in de nacht weggelopen is. Het is Jeanne, zij heeft hem doen drinken, zij heeft hem razend gemaakt.

Cyriel Ze zal geleerd zijn, nu.

Anna Maar ik ook ondertussen. 't Is mijn marchandise. Ze moeten hem vinden.

Cyriel Ge beeldt u toch niet in dat ze hem echt zoeken, de politie. Die kunnen dat niet meer, die zitten liever in hun bureau, of ze staan het verkeer te regelen.

Anna Ik had hem hier nooit mogen binnenhalen. Liever onszelf steendood werken. Ge ziet wat er van komt. Als ze hem niet vinden, zijn we 200.000 frank kwijt. Dan is 't hier zeker gedaan. Kunnen ze de boel komen aanslaan, hier.

Jan (Komt op) Goiedag.

Anna Ha! Daar is er nog zo een.

Jan Eh...

Anna Wat is er?

Jan Ik ben gestuurd van mijn vader. Ik moet komen zeggen dat ik, eh... dat ik vrij ben. Ik kan toch niet werken in de betonfabriek. Ik moet komen vragen of ik hier weer mag werken.

Anna Ge zijt vrij!

Jan Ja. Ik zou dit niet komen vragen. Maar ik moet van mijn vader. (Griet is op hem afgekomen) Dag Griet.

Anna Kom op een andere keer terug. Het is het moment niet, nu.

Cyriel Ge zijt buitengesmeten.

Jan Er was een misverstand, met de steekkaarten...

Anna Op een andere keer, als we tijd hebben, kom ze dan eens vertellen, uw moeilijkheden.

Jeanne (Komt op, gehaast)

Anna Eindelijk. Ge zijt daar.

Jeanne Ik heb nieuws.

Anna Zeg op.

Jeanne Ze hebben hem gezien. In Gent. Aan de Kuiperskaai. Zijn Peugeot staat daar. Hij doet het ene café na het andere. Hij is aan het drinken zoals vroeger, zeggen ze.

Anna In Gent. De Kuiperskaai.

Jeanne Ja.

Anna Ik bel de politie.

Jeanne Heb ik al gedaan.

Cyriel Wat helpt het. Die kan toch niets doen.

Anna We gaan hem zoeken.

Jeanne En dan?

Anna En dan? Ge vraagt dat nog. Dan heb ik mijn merchandise terug.

Jeanne We zoeken, tot we hem vinden.

Anna Cyriel, gij kijkt naar Griet. Misschien duurt het een poos eer we terug zijn.

Cyriel Ik kan dat niet. Ik ben nooit gerust als ik met haar alleen ben.

Anna Voor één keer...

Cyriel Doe haar mee.

Anna Nee.

Cyriel Ge weet dat ze durft raar te doen, als ik met haar alleen ben, als gij er niet zijt.

Anna (en Jeanne gaan af)

Jan (Tot Griet) Ik ben seffens terug. Binnen een uurtje. Ik ga eerst vragen aan mijn vader of ik mag terugkomen. Ik zal wel mogen. Dan breng ik een cadeau mee. Tekenverhalen.

- - -

13.

Het atelier.

(Cyriel en Griet. De radio staat hard aan. Cyriel snijdt handschoenen. Hij drinkt af en toe van zijn fles jenever. Hij is geïrriteerd door het gedrag van Griet: ze heeft één van Jeannes gewaagde jurken aan. Er staat een spiegeltje voor haar. Ze is bezig met het inpakken van een cadeautje voor Jan, die ze verwacht. Als Cyriel haar even bekijkt, verbergt ze het cadeautje. Tenslotte doet ze een lint rond het pakje. Ze verbergt het. Ze gaat wat meer licht maken en spiegelt zich. Ze neemt een handborstel en kamt zich)

Cyriel Zet dat af. Met uw lawaai! Zet dat af.

Griet (Zet de radio stiller en gaat af, op een loopje)

Cyriel (Zet de radio af. Hij neemt een slok)

Griet (Komt terug op, met een halssnoer, een broche, etc... waarmee ze zich tooit.
Ze zet de radio opnieuw aan, ze paradeert voor de spiegel)

Cyriel Ge doet weer raar, hé. ik zie dat wel. Wacht tot uw moeder thuis is.
Godverdomme, mij hier alleen laten met iemand als gij. Dat is toch geen werk.
Ge moet dat eens bekijken. Bah! Omdat die alweter komt, dat stuk elektricien.

Griet (Zet de muziek harder)

Cyriel Maar als ge denkt dat ik hem hier binnen laat, dan zijt ge mis. Ik sluit u op. (Hij
loopt naar de deur, maar Griet verspert hem de weg, de haarborstel in de hand.
Cyriel deinst terug) Goed, goed. Ik laat u al. Ik ken u. Het is al goed. (Hij
hervat zijn werk, zonder haar uit het oog te verliezen)

Griet (Gaat verder met haar make-up. Ineens is er gestommel hoorbaar, buiten. Men
herkent de - dronken - stem van Lucien. Griet verbergt zich)

Lucien (Komt op, hij is dronken en werpt twee dozen met handschoenen op de grond)
Hier! Uw handschoenen. De rest haal ik seffens, in mijn auto. Hoort ge! Ge
hebt uw merchandise terug. Haha. Hei, gij daar, Cyriel, nonkel Cyriel! Ik heb
gehoord dat ze de politie achter mijn hielen gestuurd hebben. Is dat waar?

Cyriel Alles is in orde, nu. Ge brengt alles terug. Het is in orde.

Lucien Wel? Waar zijn ze? De gezusters?

Cyriel Ze zijn hier niet.

Lucien Nee? Steken ze zich weg?

Cyriel Ze zijn weg.

Lucien Boodschappen doen, zeker? In hun scheef volkswagentje? Ze zal me missen
met mijn Peugeot. Goed. Ik wacht op haar. Ja. Ik kom haar vertellen hoe goed

het met me gaat. Ik heb haar raad gevolgd. Ik drink weer. Zoals gij. Haha. Geef me een slok.

Cyriel (Reikt hem de fles aan. Op zijn hoede)

Lucien Ge beeft, nonkel. Dat zei ze tegen mij ook. Ge beeft, zei ze. En ze legde een deken over me. Ze was goed voor me, Jeanne.

Cyriel Ge moet niet te veel meer drinken.

Lucien Nee. Gij zijt daar niet voor, hé. Gij zijt een trage drinker, een slimme. Ge wilt kapot, maar niet te rap. (Hij neemt nog een slok) Ik kom u betalen. Ik moet nog betalen voor de prachtige logeerkamer, en voor de gastvrijheid, en het begrip. Haha... (Hij bemerkt Griet, die wil weglopen. Hij verspert haar de weg) Ha! Ziet ge dat ze zich verstoppt! Kom hier, gij. Het is de stomme! Godverdomme! Haha. (Griet deinst terug) Zijt ge Jeanne aan 't spelen? Dat is goed. Een luxevrouw is ze, Jeanne. Ze is fantastisch. Geduld. Dat heeft ze. Bergen geduld, tot ze u buiten smijt. (Zeer agressief) Hé!

Cyriel (Doet een stap in de richting van Lucien, hij ziet in dat dit een gevaarlijke situatie is, maar hij blijft op een veilige afstand. Hij is bang)

Lucien Ze kent de mannen en hun problemen. Ze begrijpt alles. En ze is nog sexy. Mooie kleren dat heeft ze, met juist genoeg bloot, rond de schouders, rond de borsten. Hé! (Hij rukt aan de jurk van Griet)

Griet (Gromt kwaadaardig)

Cyriel Laat haar. Toe. Laat haar. Ge kent haar niet.

Lucien Ik ken haar, Jeanne. Ik ken haar. Ze is cafébazin geweest en nu woont ze weer bij haar familie. Ze kunnen niet zonder elkaar. Ze zit hier met haar geld in. Ze komen goed overeen. Hé, Jeanne!

Cyriel Zij is Jeanne niet.

Lucien Natuurlijk niet. Ze is de stomme. Ze speelt Jeanne. Ze is aan 't leren hoe ze met de mannen moet omgaan. Hé, stomme. Jeanne van mijn kloten! Oud karkas! (Hij grijpt haar vast)

Griet (Grijpt een grote schaar beet)

Cyriel Leg dat terug! Griet!

Lucien Ha! Ziet ge wel dat ze Jeanne speelt. Die gaat ook niet achteruit. Die slaat er ook op los. Ze weet dat ik toch niet terug sla. Doe maar, Jeanne, kom. (Hij knelt haar tegen zich aan)

Griet (Zwaait met de schaar)

Lucien Aaah! (Hij is geraakt en valt opzij. Hij bekijkt zijn gekwetste hand)

Cyriel (Is terzelfdertijd op Griet toegesprongen) Weg! Griet! Weg, zeg ik!

Griet (Zwaait met de schaar naar Cyriel)

Cyriel (Duwt haar omver, met haar gelaat in een hoop lederafval. Griet spartelt
geweldig tegen, nog steeds met de schaar in de hand) Is 't gedaan?
Godverdomme. Hoerejong. Is 't gedaan? (Griet blijft tegenspartelen. Cyriel
blijft haar uit alle macht neerduwen)

Lucien (Staat op) Wat doet ze?

Griet (Beweegt niet meer. De schaar valt op de grond)

Cyriel (Laat Griet los. Hij is buiten adem)

Lucien (Tot Griet) Wat is er met u? Ge zijt gevaarlijk, gij. Een kat die klauwt. Dat zijt
ge. Hé, Jeanne. Wat is er? Geeft ge het al op? Hé? (Hij schudt haar dooreen)
Zeg! Of ge het al opgeeft? (Hij draait haar om. Schrikt. Tot Cyriel) Wat heeft
ze? Wat hebt ge gedaan met haar? Ik geloof dat ze dood is, man. Dood is ze.
Ge hebt haar vermoord. Daar ligt een dood mens.

Cyriel (Deinst achteruit)

Jan (Komt op, met een stapeltje stripverhalen, met een rood lint rond. Hij staart
naar Griet, dan naar Cyriel)

- - -

14.

De huiskamer.

(Jeanne en Anna. Anna loopt te ijsberen. Jeanne kijkt af en toe naar buiten)

Anna Hoever mag ik gaan van u?

Jeanne 't Is me gelijk. We moeten hem vrij krijgen. Het mag kosten wat het wil.

Anna Het zal niet gemakkelijk gaan.

Jeanne We moeten het proberen. (Ze kijkt naar buiten) Hij is daar. Voorzichtig zijn, Anna.

Jan (Komt op. Winterkleding)

Jeanne Dag.

Jan Dag. Ik moest hier komen?

Jeanne Ja.

Jan (Vijandig) Wat wilt ge van me?

Anna Zet u. Jan, ik heb daarjuist uw vader gesproken. Hij zei dat ge nog niet verder verhoord zijt.

Jan Nee.

Anna Ge moet pas deze namiddag naar het commissariaat.

Jan Ja, en dan?

Anna Wel, eh... het gaat over dingen die ons hier aanbelangen. We zijn nieuwsgierig naar wat ge gaat verklaren deze namiddag.

Jan Dat gaat u niet aan.

Anna Uw vader, die vond van wel. Ik heb ook met hem gesproken over het geld dat ge nog te goed hebt van ons.

Jan Geld?

Anna We moeten u nog 5.000 frank loon uitbetalen.

Jan Wat? Uw dochter, Griet, is pas dood. Vermoord! En gij zijt hier bezig over lonen uitbetalen.

Anna Jongen, denkt ge dat het niet erg is voor mij, wat er gebeurd is. (Ze legt een stapeltje bankbiljetten op tafel)

Jan Erg? Gij hebt er allemaal schuld aan, dat Griet dood is.

Anna Misschien? Ik weet het. Gij ziet er ook van af, dat ze dood is. Ge waart kameraden met haar.

Jan Ja. (Hij bekijkt het geld) Dat is geen 5.000. Dat is 10.000.

Anna Ja, 10.000.

Jan Wat betekent dit?

Anna 10.000 of 15.000 of meer. Het is ons gelijk. Als ge maar toont dat ge aan onze kant staat.

Jan Wat?

Jeanne (Beheerster dan Anna) Als ge maar toont dat ge aan onze kant staat. Deze namiddag. Als ze u ondervragen.

Jan (Start van de een naar de ander. Hij heeft hen door. Stil) Ge zijt mij aan het omkopen. (Schril) Dat is het. Ik moet mijn verklaringen aanpassen, deze namiddag, en daar krijg ik nu geld voor.

Jeanne Zo moet ge dat niet zien.

Jan Zeg het, wat moet ik doen voor dat geld? Ha! Zeg het, smeerlappen!

Anna (Geeft zich bloot. Hees, fluisterend) Luister. Wij geven u nog meer geld als ge wilt, maar ge gaat Cyriel geen nadeel berokkenen, in uw verklaringen. Als ze u ondervragen, gaat ge zeggen: ten eerste, dat ge Cyriel nooit een vinger hebt zien uitsteken naar Griet. En ten tweede, dat... dat ge denkt dat Lucien het gedaan heeft, dat ge denkt dat hij de schuldige is.

Jan Dat denk ik niet. Cyriel heeft haar vermoord.

Anna Nee. Ge gaat zeggen dat het Lucien was.

Jan Dat is het dus.

Anna Ja. Wij doen de rest. We halen Cyriel weer uit de gevangenis.

Jan Ik ga de waarheid vertellen over Cyriel. Ik zag het aan hem. Hij heeft het gedaan. De lafaard. De waarheid, dat ga ik...

Anna Jongen, de waarheid, waar zit dat? Gij hebt ook niet gezien wie het gedaan heeft. Ze ontkennen alle twee, bij de politie. Zowel Lucien als Cyriel.

Jan Daarom is mijn verklaring zoveel geld waard voor u. Daarom.

Anna (Windt zich geweldig op) Ja! Ze is dood, mijn dochter. En dat is vreselijk. Begrijpt ge dat? Maar wie het gedaan heeft, kan me geen barst schelen. Cyriel of Lucien. Lucien of Cyriel. De echter schuldige is toch die... die Lucien, die onevenwichtige, die...

Jan Cyriel heeft haar vermoord.

Anna Zelfs als dat zou waar zijn, wij willen Cyriel terug. Wij... wij mogen hem niet verliezen.

Jan Ge hebt hem al verloren. Hij zit vast, in de bak.

Anna Voorlopig. We kunnen hem er uithalen. Samen.

Jaan Ik doe niet mee.

Anna Ge gaat meedoen! Ge gaat ons helpen!

Jan Waarom zou ik uw soort helpen? Gij zijt... koude, harde mensen, gij. Ge hebt allemaal schuld aan wat gebeurd is met Griet. Er is niemand die een hart heeft, hier. Ik heb niets met u te maken.

Anna Wat?

Jeanne (Duwt Anna opzij) Nee, ge kent ons niet. Cyriel! Zou hij het verdienen om gevangen te zitten? Hij is hier al 30 jaar. Bij ons hier. Hij doet geen vlieg kwaad. Alleen zichzelf, door te drinken. En zij, Anna, zij heeft het ook nooit gemakkelijk gehad. Ik kan u dat toch zeggen, ge zijt toch geen klein kind. Overal werd ze nagewezen als die dochter van 't handschoenenfabriekje die zich een kind had laten lappen. En nu komt ge dit tegen...

Jan Ja. En gij, gij zijt ook zo 'n heiligenprentje. Wat ze over u vertellen, in het dorp! Ge kunt goed uzelf beklagen, maar dat lukt niet bij mij. Weet ge wat ge zijt? Egoïsten. Geldmaniakken. Dat weten ze allemaal, in het dorp. Zelfs na het werk zijt ge nog bezig met geld; dan zit ge te eenentwintigen; voor geld.

Anna En gij slikt dat maar wat ze vertellen. Geld! Er is geld te kort hier. Hopen geld te kort. Zo 'n uitgeleefd handeltje. De enige die wat geld heeft, is Jeanne. De dag dat haar geld op is, is 't gedaan met ons. Godverdomme. Wat kan 't me allemaal nog schelen. Geld, ge kunt er krijgen van haar, zoveel ge wilt. (Ze smijt het geld op de grond en is hoogst opgewonden nu)

Jeanne (Neemt Anna in haar armen. Ze tracht haar te kalmeren) Niet doen, Anna. Laat u niet gaan. Rustig... Anna...

Anna Wat helpt het? Wat begrijpen ze ervan? Ik zit me hier uit te putten voor een snotaap, een kind...

Jeanne (Fluisterend) Anna, stil... kom... (Ze vergeten de aanwezigheid van Jan)
Misschien kan het toch in orde komen. Zonder hem. We moeten hem vrij krijgen. We hebben een goede advocaat...

Anna (Schudt het hoofd)

Jeanne Dan zijn we weer samen...

Jan (Observeert hen aandachtig. Tenslotte begint hij één voor één de bankbiljetten op te rapen)

Jeanne (Kijkt op)

Jan (Legt het geld op de tafel) Goed. Ik zal zien. Misschien leg ik verklaringen af die voordelig zijn voor u. Niet omdat ik voor u ben. Maar om te zien hoe ver ge wilt gaan. Ik wil de hoogste prijs. Ge hebt schuld aan de dood van Griet, alle drie. Ge gaat mij betalen daarvoor. Ik was de enige die voor haar was. Ge gaat mij betalen...

Jeanne (Na een poos) Hoeveel wilt ge dan?

Jan Ja. Dat gaan we nu eens bespreken.

- - -

15.

De huiskamer.

(Een weekdag, 's avonds. Cyriel, Jeanne en Anna aan tafel. Cyriel heeft genoeg gegeten, hij schuift zijn bord aan de kant en gaat zijn fles jenever en zijn krant halen. Hij steekt een sigaret op. Ook Jeanne en Anna schuiven hun bord aan de kant. Jeanne ruimt af, Anna gaat een spel kaarten halen. Cyriel legt zijn krant opzij. Ieder legt een stapeltje geldstukken voor zich, en trekt een kaart)

Jeanne Ik ben bank.
